

[Johannes Hansen.]

ningen, navnlig i landbefolkningen, en frygt for, hvad man kunne vente sig af det stadig voksende socialdemokrati på det kirkelige område og i det hele taget vente sig af radikale elementer i befolkningen. Denne frygt fandtes i ikke ringe grad blandt præsterne, og i det hele taget indenfor adskillige kirkelige kredse. Jeg kunne i den forbindelse nævne, at medens jeg var kirkeminister, fik jeg fat i en gammel sag fra en af vore store købstæder, hvor en præst skulle ansættes. Biskoppen havde skrevet i sin fortrolige udtalelse til ministeriet, at det gjaldt om i denne by, der var ikke så lidt af en fabriksby, at få en stærk og myndig mand, da der er mange socialister her i byen. Det var en ikke ualmindelig måde at se tingene på dengang, og ud fra en sådan betragtning, der fandtes i store kredse, kunne man vel finde det i sin gode orden, at man fik understreget gennem loven, at kirkelig valgret ikke skulle være af den almindelige karakter, og at ikke uden videre enhver, der var medlem af folkekirken, skulle have den, og ud fra dette synspunkt har formodentlig tilmeldingskravet dengang betydet en måske nok begrænset betryggelse, men alligevel en betryggelse for folkekirken. De 46 år, der er gået siden da, har til overmål vist, hvor ubegrundet denne frygt var. Jeg kan ikke se, at det er muligt i vore dage principielt eller overhovedet på nogen måde vægtigt at begrunde en fastholdelse af tilmeldingskravet, vægtigt at begrunde, at det fortsat skal bestå. Det kan ikke være i folkekirkens interesse at bygge barrierer, der holder dens medlemmer på afstand, men meget snarere, at de flest mulige tilskyndes til at møde og stemme ved de kirkelige valg. Det er for mig at dømme underligt, at der stadig findes kirkeligt interesserede, der ikke er i stand til at se dette.

Tilbage for mig står at omtale nedsættelsen af valgretsaldern fra 25 til 23 år, medens lovtorslaget ved sin fremsættelse i folketinget havde 21 år. Vi kender alle grunden til, at grænsen nu er ændret fra 21 til 23 år, og at der er samlet et stort flertal om dette, et flertal bestående af samtlige demokratiske partier. Det, jeg gerne vil sige i forbindelse med dette spørgsmål, er, at man har ønsket at få en sådan fremtidig ordning, at valgretsaldern bliver den samme ved rigsdagsvalg og andre valg som kommunevalg og valg til menighedsråd. Men man kan ikke hævde, at valgene i kommunerne og valgene til menighedsrådene altid, hvad valgretsaldern angår, har været blot nogenlunde

sammenfaldende med valgene til rigsdagen. Det ligger således, at den oprindelige valgretsaldern for godt og vel 160 år siden her i landet var fuldmyndighedsaldern. Da man i 1834 valgte stændertorsamlinger, havde alle, der var fuldmyndige, d. v. s. var 25 år gamle, valgret, for så vidt de opfyldte de betingelser, der iøvrigt var opstillet. Det ligger endvidere således, at i 1841, da man fik en lov om sogneråd, var valgretsaldern også myndighedsaldern. Først da man nedsatte den grundlovgivende torsamling, gik man bort fra denne valgretsaldern og gik over til 30 år; til gengæld afskaffede man alle de egentlige privilegier ved valget af den grundlovgivende torsamling. Man fastholdt de 30 år ved valgene både til folketing og landsting i forfatningen af 1849, men afskaffede til gengæld alle de øvrige privilegier ved valgene, medens man gennem årene bestandigt fastholdt 25 års valgretten til de kommunale valg. Den blev ikke indført i 1908, som nogle fejlagtigt har ment, den har bestået uændret siden 1841. Det, der skete i 1908, var, at man slettede de bestående privilegier, men fastholdt 25 års valgretsaldern, d. v. s. myndighedsaldern.

Der er således i og for sig ingen historisk grund til at hævde, at valgretsaldern skal være den samme ved rigsdagsvalg og ved andre valg, kommunale eller kirkelige. Jeg vil gerne i den forbindelse nævne, at biskop Monrad i sin tid tænkte på at nedsætte en torsamling repræsenterende kirken, at han udsendte et cirkulære om det i foråret 1848 som kultusminister, og at han i dette cirkulære skrev, at han mente, at det principielt måtte være det formelt rigtige, at der fandt direkte valg sted, så at menighedernes myndige medlemmer af mandkøn havde valgret, d. v. s. at den kirkelige valgret, hvis den var blevet gennemført, dengang var blevet sat til 25 år.

Når vi for vort vedkommende er gået med til nu at indføre tælles valgretsaldern ved de forskellige arter af valg, skyldes det det hensyn, der er at tage til vanskeligheden ved at gennemføre en grundlovsændring. Ud fra de betragtninger, som derved gør sig gældende, er det rimeligt at indgå på det kompromis, der her er tale om, så at vi sikrer os, at der er enighed, hvad der ikke tør har været, om også til rigsdagsvalg at få en nedsættelse af valgretsaldern. Der ligger så stor en gevinst deri, at skønt vi kunne have fastholdt de 25 års valgretsaldern og vel også have fået den gennemført for denne lovs vedkommende, har vi fundet, at det offer, vi har bragt på dette område, rigeligt bliver opvejet af det, vi opnår i retning af mulig-